

ЕДИНАДЕСЕТИ КЛАС

РОМИТЕ В ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ (XV – XIX В.)

1. Зачертайте названията, които не са използвани за назоваване на ромите в историческите извори:

- а) ацингани;
- б) цинцари;
- в) гифти;
- г) гагаузи;
- д) арнаути;
- е) баламо.

2. Поправете допуснатите грешки в следните твърдения:

Теориите за произхода на циганите могат да бъдат обединени в две големи групи: според страната, която се посочва като тяхна прародина, и според източниците, върху които се градят хипотезите. Най-известни от първата група са египетската и библейската, а от втората – индийската, историческата и етнолингвистичната хипотеза. Библейската теория има най-много привърженици по времето на Ренесанса и Просвещението. Един от най-ярките и изразители е Франсоа Мари Волтер. Многобройните изследвания на езика на ромите – „дома“, правят най-приемлива хипотезата, че прародината на днешните ромии е древен Египет.

Ромите заемат особено положение в социалната структура на османското общество. Независимо дали изповядват исляма или християнството, всички те принадлежат към категорията рая. Ромите не плащат данъка джизие. Ромите мюсюлмани и немюсюлмани служат в османската армия. Едва през 1874 г. те престават да служат в редовната войска. В сравнение с официалната политика спрямо ромите в Централна и Западна Европа ромите в Османската империя са подложени на системни репресии.

3. Зачертайте неверните твърдения.

Еклектичният характер на ромската култура се определя от подвижния начин на живот на ромите. При придвижването си от страна в страна те изоставят своя език, семейната си организация и традиционните си занятия. Ромите винаги се стремят да научат езика и да се адаптират към нравите и обичаите на местното население. По правило те са двуезични, а понякога и триезични. По-голямата част от ромите приема и официалната религия на страната, в която се заселва. Тъй като ромите почитат празниците на различни вероизповедания, и ислямското, и християнското духовенство се отнася с недоверие към тяхната религиозност. Това недоверие обаче не намира израз в официалните документи на Цариградската патриаршия и на османската власт. Изповядваната от ромите религия принадлежи към фолклорните варианти на християнството и исляма. Представите за основните ре-

лигиозни доктрини са изключително догматични. Най-големият ромски празник е Илинден.

4. Обяснете понятията:

- ендогамия;
- еклектична култура;
- дискриминация.

5. Кои са най-важните особености на подвижния начин на живот на ромите (най-малко три отговора).

6. Прочетете ромската приказка и отговорете на въпросите:

СВЕТИ ГЕОРГИ СПАСИТЕЛЯ

(Ромска приказка)

Много хора пропищели от ромите. Където минавали, все пакости правели – лъжели, крадели, грабели и никакви закони не признавали. Тогава царят решил да унищожи пакостливите хора и да защити поданиците си от тях. Един ден той наредил да затворят триглавия му змей и да го държат без никаква храна за месец време. Така бил възпитал царят хвъркатото си чудовище, че след месец глад с какъвто човек го нахранели, всичките подобни хора в царството да погубва.

Затворили царските хора змея в една тъмница и освен вода и сол нищо друго не му давали. Така минавали дните и триглавото чудовище все повече и повече освирепявало от глад. Накрая хванали един ром и го хвърлили при прегладнелия звяр. Той го погълнал начаса. Мигом от ноздрите му заизлизал буен огън, силите му се възвърнали и никой не можел да го спре.

Пуснали го на свобода. Литнал той веднага при ромите. Не подбирал пакостливите свирепият змей, а заувивал наред – мъже, жени, деца и старци. Много кръв се проляла и писъците на нещастниците се носели все по-далеко и все по-високо.

Стигнала до ушите на Господ отчаяна молба:

– Господи! Този зъл цар не знае какво прави! Та нали и ние сме твои създания – бедни, дрипави и гладни, без дом и без земя. Прости, Господи, на пакостливите заради работните ковачи и кошничари, заради калайджиите и музикантите. Спри змея, Господи! Иначе кой ще подкове конете, дето мъкнат товара на света?! Кой ще изплете кошове за товара на земята?! Кой ще накара тепсиите да светят, за да е свят хлябът в тях?! И кой ще разтваря сърцата на хората, за да влезеш ти, Господи, в тях?! Спри змея, Господи! Ще опустее светът без нас!

Вслушал се Господ в отчаяния вопъл и пратил св. Георги да убие змея. Така ромското племе се отървало от страшната напаст.

Ето защо и до ден-дневен и най-бедният ром дава мило и драго, та да спести малко парици, да купи агънце и семейството му да го принесе жертва – в чест на свети Георги Спасителя.

Въпроси: Припомнете си християнската ле-